

अथ हनूमान् सुग्रीवोक्तं वध्यत्वं राजवचनत्वादत्यंताविचारमूलकमित्युपेक्ष्य गुणादिपरीक्षया परिग्रहत्यागरूपमंगदादिवचोनुवादपूर्वकं दूषयन् ॥ इदानीमेव दोषाभावनिर्णय
स्य सुकरत्वादविलंबेन परिग्रह एव युक्त इत्याह ॥ अथेति ॥ संस्कारसंपन्नः सकलशास्त्रज्ञानजसंस्कारसंयुक्तः ॥ श्लक्ष्णं श्लक्ष्णसंदर्भं अर्थवत्प्रकटार्थवत् ॥ लघु मितशब्दं
मधुरं श्रवणमात्रेण सुखकरं ॥ ५० ॥ समर्थं सकलशास्त्रार्थतत्त्वनिरूपणसमर्थं ॥ अतिशाययितुं अभिभवितुं ॥ ५१ ॥ वादात् तर्ककुशलप्रकटनाद्धेतोः संघर्षात् सचिवां
तरस्पर्धावशात् आधिक्यात् ॥ अधिकबुद्धिमत्त्वाभिमानात् ॥ कामतः वचनेच्छातः ॥ यदेवमतोयथार्थमेव वक्ष्यामि ॥ गौरवात् कार्यगौरवानुरोधेनेत्यर्थः ॥ ५२ ॥ तत्रादा
वंगदमतं दूषयति ॥ अर्थेत्यादि ॥ अर्थानर्थनिमित्तं गुणदोषनिश्चयनिमित्तं तव सचिवैरंगदादिभिर्यदुक्तं तत्र दोषं अंशेनैव गुण्यं पश्यामि ॥ शंकितव्यः परीक्षणी

अथ संस्कारसंपन्नो हनूमान् सचिवोत्तमः ॥ उवाच वचनं श्लक्ष्णमर्थवन्मधुरं लघु ॥ ५० ॥ न भवंतं मतिश्रेष्ठं समर्थं वदतां वरं ॥ अति
शाययितुं शक्तो बृहस्पतिरपि ब्रुवन् ॥ ५१ ॥ न वादान्नापि संघर्षान्नाधिक्यान् न च कामतः ॥ वक्ष्यामि वचनं राजन्यथार्थं राम गौरवात्
॥ ५२ ॥ अर्थानर्थनिमित्तं हि यदुक्तं सचिवैस्तव ॥ तत्र दोषं प्रपश्यामि क्रियानल्युपपद्यते ॥ ५३ ॥ ऋतेन योगात्सामर्थ्यमवबोद्धुं न श
क्यते ॥ सहसा विनियोगोऽपि दोषवान् प्रतिभाति मे ॥ ५४ ॥ चारप्रणिहितं युक्तं यदुक्तं सचिवैस्तव ॥ अर्थस्यासंभवात्तत्र कारणं नोपप
द्यते ॥ ५५ ॥ यश्चेति यदुक्तं तद्युक्तमेव ॥ किं त्वेवं निश्चय इत्यनुक्तेरिदमनुत्तरं ॥ तदेवाह ॥ क्रियानल्युपपद्यते ॥ क्रिया उत्तररूपा यद्वा परीक्षणरूपा क्रियेदानीं
नोपपद्यत इत्यर्थः ॥ ५३ ॥ तदेवाह ॥ ऋते इति ॥ नियोगादृते तमाहूय तस्मै वृत्तांतं निवेदनरूपनियोगं विना ॥ सामर्थ्यं हानोपादानौचित्यं बोद्धुं न शक्यते ॥ तर्हि द्रागानयेति चेत्त
त्राह ॥ सहसा हठाद्विनियोगोऽपि राजसन्निधिप्रापणपूर्ववृत्तांतं प्रतिपादनानुज्ञादानरूपविनियोगोऽपि दोषवानेव प्रतिभाति ॥ तस्मात्समर्थद्वारा तदीयवृत्तांतं ज्ञात्वा भवत्समी
पानयनमुचितमिति भावः ॥ ५४ ॥ तर्हि शरभमतमेव तवापि किमित्याशंक्य तन्मतं दूषयति ॥ चारेति ॥ प्रणिहितमिति भावे निष्ठा चारप्रेषणं युक्तमिति यदुक्तं तव सचिवैः शरभा
दिभिस्तदपि नोपपद्यते इति शेषः ॥ यतस्तत्र चारप्रेषणे कारणं नोपपद्यते तस्य योजनं नास्ति ॥ कुतः अर्थस्यासंभवादेव तत्साध्यप्रयोजनासंभवादेव ॥ अयं भावः असन्निहितेऽप्र
कटवृत्तांते तज्ज्ञानाय तत्प्रेषणं ननु प्रत्यक्षे प्रकटतया स्ववृत्तांतं वेदक इति ॥ ५५ ॥